

ТРАГОМ ДЕРИВАТОЛОШКЕ МИСЛИ: ЗБОРНИК У ЧАСТ БОЖИ ЋОРИЋУ*

(Александар Милановић, Рајна Драгићевић, Вељко Брборић, (ур.) Ана Мацановић.
*Творба, промена и норма у језичком систему. Зборник радова у част професору
Божи Ћорићу*. Београд: Савез славистичких друштава Србије – Завод за
унапређивање образовања и васпитања, 2025, стр. 453)

1. У издању Савеза славистичких друштава Србије и Завода за унапређивање образовања и васпитања у Београду крајем 2025. године објављен је зборник *Творба, промена и норма у језичком систему. Зборник радова у част професору Божи Ћорићу*. Публикација садржи 39 научних радова аутора запослених на бројним универзитетским и научноистраживачким институцијама у земљи и иностранству, међу којима су професорови дугогодишњи сарадници, као и млађи истраживачи који су се научно формирали под његовим менторством. Лингвисти из Србије и региона приложили су 30 радова.¹ Поред домаћих лингвиста, зборник је обogaћен прилозима истраживача из водећих славистичких центара у иностранству.² Разгранатост институционалних средина из којих аутори долазе верно одсликава ареал научних мрежа и утицаја професора Боже Ћорића.

1.1. Структурно организован у четири целине – *Дојринос Боже Ћорића српској славистици* (стр. 31–115), *Дериватолошка истраживања* (стр. 117–342), *Дијахроничка истраживања* (стр. 343–396) и *Морфолошка и лексичко-семантичка истраживања* (стр. 397–453) – зборник је тематски конципиран тако да се претежно ослања на главне правце научног интересовања професора Боже Ћорића. Њима претходе „Реч унапред“ (стр. 11–12), „Биографија проф. др Боже Ћорића“ (стр. 13) и „Библиографија проф. др Боже Ћорића“ (стр. 15–29). Већ се самим библиографским одељком, који је сачинила Катарина Беговић, Божо Ћорић представља као изузетно плодоносан лингвиста. Позамашан попис од 202 библиографске јединице (са деловима: књиге, чланци, ситнији прилози, прикази и in memoriam) упућује на разноликоост, те на ширину ауторових научних замаха и остварења.

2. Прва целина зборника садржи седам радова. Уводним текстом „Божо Ћорић као историчар српског језика“ Александар Милановић сагледава његов дијахронички принцип проучавања, примењен као водећи или споредан поступак у бројним

* Приказ је написан у оквиру научног рада који финансира Министарство науке, технолошког развоја и иновација Републике Србије према Уговору број 451-03-33/2026-03/200174, који је склопљен са Институтом за српски језик САНУ.

¹ Домаћи аутори долазе са: Филолошког факултета Универзитета у Београду, Факултета за образовање учитеља и васпитача Универзитета у Београду, Филозофског факултета Универзитета у Новом Саду, Филолошког факултета Универзитета у Бањој Луци, Филолошког факултета Универзитета Црне Горе и Института за српски језик САНУ.

² Иностранци аутори долазе са: Националне академије наука Белорусије, Филозофског факултета Универзитета у Марибору, Института за пољску филологију Универзитета „Адам Мицкјевич“ у Познању, Института за украјински језик Националне академије наука Украјине, Шлеског универзитета у Катовицама, Факултета словенских филологија Универзитета „Св. Климент Охридски“ у Софији, Института за славистику Универзитета „Карл Франц“ у Грацу, Филолошког факултета Пловдивског универзитета „Пајсије Хиландарски“ и Факултета уметности Универзитета Палацког у Оломоуцу.

студијама и монографијама. Ћорић се представља не само као историчар српског народног и књижевног језика него и као тумач савремених језичких феномена, у којима такође задржава дијахронијску перспективу. У завршном делу рада аутор упућује на Боже Ћорића као на врсног методичара и педагога кроз призму професорске и менторске улоге у више универзитетских центара. О делању језичког зналаца коме је зборник посвећен у најугледнијој институцији која се бави словенском творбом речи извештава Рајна Драгићевић у чланку „Научни допринос професора Боже Ћорића у Комисији за словенску творбу речи Међународног славистичког комитета“. Анализирајући одабране Ћорићеве реферате, саопштене на конференцијама овог научног тела, ауторка доказује да је лексиколошки приступ творби речи у основи његових истраживања (о лексикографској обради деривата, комбинованој творби, универбизацији, деминутивима, хибридним формама итд.). У прилогу „Боже Ћорић као дериватолог“ Ана Мацановић прати развој ауторове научне мисли тумачењем кључних аспеката његових испитивања – од теоријско-методолошког оквира и односа традиционалног и новог у творби речи, преко моционе творбе и односа дериватологије и лексикологије, до интернационализације и глобализације лексике. Посебно је наглашен Ћорићев допринос формирању модерног појмовно-терминолошког апарата српске дериватологије, као и домет његовог педагошког ангажмана кроз курс „Творба речи у теорији и пракси“, намењен докторандима. Премда су правописне теме ређе обрађиване у радовима Боже Ћорића, Вељко Брборић, одабравши ортографско питање о ком је полемисао и поменути лингвиста, у раду „Правописне лингвомаргиналије Боже Ћорића“ коментарише називе за европске земље, њихове могуће дублетне форме, етнике и кетике. Упоређујући ортографске речнике и приручнике, аутор констатује да у савременој правописној пракси изостаје јасан и уједначен критеријум за редослед и заступљеност горепомнутих података. Рад је поткрепљен табеларним приказом у ком се наводе уочене недоследности, али и могућа решења и смернице. Текст „Стилска хармонија енциклопедијског израза Боже Ћорића“ Јелене Јовановић Симић расветљава ауторове стилске и вербатолошке поступке у изради одреднице „Српски језик“ у *Лексикону српској средњеј века*. Анализа обухвата структурну и садржинску организацију енциклопедијског чланка о историјско-развојном периоду српског језика до XVI века. Научно поуздан и стилски складан, Ћорићев језички израз се представља као значајан чинилац у формирању савременог енциклопедијског стила у србистици и славистици. Ненад Ивановић у чланку „Лексикографски допринос Боже Ћорића изради *Речника језика Иве Андрића* (1982)“ износи металексикографски опис грађе коју је Боже Ћорић ексерцирао за потребе пројекта и реконструира његову улогу у овом недовршеном научном подухвату. Аутор образлаже Ћорићев начин издвајања и груписања предлога, префиксираних речи, творбених гнезда, као и ономастичког лексичког слоја, доводећи у везу принцип његове ексерципије са широм речничком концепцијом, замишљеном као интегрални опис Андрићевог језика. Прво поглавље зборника завршава се радом „Значај *Повеље бана Кулина* Боже Ћорића у универзитетској настави“ Катарине Беговић, у којем се разматра методичко-дидактички приступ Ћорићевој монографији у настави историје српског језика. Показује се да анализа *Повеље бана Кулина*, заснована на дијахронијском праћењу грађијско-ортографских, фонетско-фонолошких и морфемско-морфолошких појава, омогућава студентима усвајање сложених језичких појмова на конкретном материјалу, те да књига с разлогом има статус обавезне литературе на више курсева Филолошког факултета у Београду.

3. Обимом најразгранатије, друго поглавље књиге обухвата 23 рада. Почетна места у овој целини, као и у наредним поглављима, уступљена су страним истра-

живачима. Чини се да је уредништво овим начинило леп гест, суптилно поклањајући пажњу континуираној славистичкој сарадњи између научних центара у Србији, Белорусији, Словенији, Пољској, Украјини, Бугарској и Чешкој. Нарочито се професор Божо Ћорић, неговањем међусловенских веза и залагањем за развој националних филологија, истиче као српска спона у славистичким контактима, па се овакав концепцијски поступак зборника може сматрати наставком научних начела која је он доследно заступао.

3.1. Прилози иностраних аутора доносе методолошки и проблемски разноврсна истраживања у области творбе речи из перспективе савремених словенских језика. О творбеним гнездима бројева у белоруском језику говори Александар Лукашанец у тексту „Словаўтваральныя гнёзды лічэбнікаў у беларускай мове: структура і склад“. У раду се издвајају и описују 11 творбених гнезда основних бројева, гнездо збирног броја *абог*, три гнезда бројних придева и четири гнезда бројних именица. Највише варијација у структури и саставу испољавају творбена гнезда основних бројева. На проблеме и недоумице у грађењу социјалних фемининатива у словеначком језику указује Ирена Страмљич Брежник у чланку „Besedotvorne zadrege pri tvorbi ženskospolskih vzporednic v slovenščini“. Ауторка примећује да промене у друштвеном положају жена у последњој деценији условљавају пораст социјалних фемининатива, што са собом намеће и преиспитивање граница између нормативних решења и њихове практичне употребе. Жежи Сјероћук у раду „Zróżnicowanie słowotwórcze gwarowych nazw ekspresywnych – na przykładzie określeń ‘tego, który wszystko robi lewą ręką’“ разматра творбену варијантност дијалекатских експресивних назива за „онога који све ради левом руком“ у пољском језику. Анализом картографског и теренског материјала аутор упућује на многобројне разлике у расподели и употреби облика за именовање леворуких широм Пољске, односно на одсуство универзалног творбеног модела. Класификација суфиксалних јединица у савременом украјинском језику, заснована на њиховом облику, значењу и функцији, представљена је у тексту „Типологія суфіксальних одиниць у словах сучасної української мови“ Јевгеније Карпиловске. Разликују се и коментаришу суфикси са деривацијском функцијом, суфиксоиди са категоризацијском функцијом и суфиксалне везе са конструктивном функцијом. У раду се показује да обимом ограничен инвентар суфиксалних јединица активно учествује у формирању великог броја речи. Кристина Клешчова у прилогу „Przemiany w klasie polskich deminutywów“ проучава промене у класи деминутива у пољском језику. Полазећи од историјског развоја, ауторка испитује суфикс/афикс -к- као основно обележје деминутивности, чији облик варира у зависности од граматичког рода именице. Поред тога, разматрају се и други начини изражавања мале величине предмета, другостепени деминутиви, неутрализација деминутивне вредности и лексикализација. Компаративно истраживање „По вѣпроса за суфикс -(e)cŭiv(o)//-stv(i)/-(c)tv(i) в бѣлгарскія и чешкія езики (с оглед и на други славянскі езици)“ Цветанке Аврамове има за циљ да прецизно одреди састав суфиксалног форманта који садржи фонемски низ -ств-//stv-/(c)tv- за творбу апстрактних именица у бугарском и чешком језику, традиционално сврстаних у категорије *nomina essendi* и *nomina actionis*.

3.2. Прелазак на истраживања у српској дериватологији, унутар исте целине зборника, обележен је чланком Горана Милашина „О префиксално-суфиксалној творби ријечи у српском језику: теоријско-методолошки проблеми“. Аутор нас уводи у рад неусаглашеним ставом међу лингвистима према овом творбеном поступку, који се може засебно третирати или пак сматрати врстом комбиноване творбе. У тексту се предлаже да се творенице типа *пошкровање* тумаче двојако, као

синтаксичко-суфиксалне и префиксално-суфиксалне, а да се творенице типа *раздобље* тумаче искључиво као префиксално-суфиксалне. Развој српског ономастикона с аспекта генезе и морфемске структуре предмет је рада „Српски антропонимски именослов с дериватолошког становишта Радмила Маројевића“. У њему се тумачи неколико антропонимских категорија: лична имена (мушка и женска), презимена, патроними и матроними. У завршном делу текста аутор се осврће на историјски развој српске дериватологије и издваја кључне личности заслужне за њено утемељење као научне дисциплине. Могућност примене вештачке интелигенције у функцији генератора творбених јединица објашњава Бранко Тошовић у прилогу „Виртуелни дериватор“. Посебна пажња се посвећује испитивању виртуелних деривата у систему бројева, заменица, речци и узвика. Поред тога што вештачки ум предлаже нове речи, анализа потврђује да он истовремено нуди нова творбена средства и терминологију. Као разлоге њихове примене и евентуалног увођења у језички систем, вештачка интелигенција често наводи повећану изражајност, експресивност или прецизност таквих деривата. У раду „Творбени критеријуми при састављању лексикографске дефиниције у српској описној лексикографији“ Владан Јовановић коментарише лексикографску обраду твореница у описним речницима српског језика. Испитују се принципи описивања апстрактних именица, феминина, речи субјективне оцене и творбених морфема, као и појаве синтаксичке творбе, конверзије и акценатске творбе. Повезујући дериватолошку теорију са праксом израде речника, аутор доказује да се различити творбени начини одражавају на структуру и типологију лексикографских дефиниција.

3.3. Анализа творбено-семантичке структуре деривата једне придевске заменице спроведена је у тексту „Творбени потенцијал повратно-присвојне заменице *свој*“ Соње Ненезић. Резултати упућују на то да лексема *свој* реализује деривате до четвртог степена деривације, при чему је суфиксација најзаступљенији начин њиховог формирања. Иако бројност деривата, којих има близу 200, одсликава богат творбени потенцијал мотивне речи, ауторка истиче да многи имају ограничену употребну вредност, указујући тиме на раскорак између творбене продуктивности и живе језичке праксе. Насупрот испитивању ширег творбеног потенцијала придевске заменице, Наташа Миланов се фокусира на два глаголска деривата једне придевске лексеме у чланку „Прилог опису семантичко-деривационог потенцијала придева *приватан*“. Ауторка представља семантичку и творбену структуру глагола *приватизовати* и *приватизирати*, с посебним освртом на промене њиховог значења кроз време. Рад илуструје како деривати овог типа рефлектују не само промене у лексичком и граматичком систему него и промене у друштвеној стварности, а које се могу пратити речничким и интернетским потврдама. О периферној појави у језичком систему извештава Милица Стојановић у тексту „Изведенице са суфиксом *-авина* у српском језику“. На материјалу од 29 речи, махом екцерпираних из *Образложног речника српског језика*, анализирају се творбене, семантичке и лексикографске карактеристике именица изведених суфиксом *-авина*. Посебно се разматра однос творбене и лексичке конкуренције између овог и сродних суфикса (*-ава*, *-евина*, *-ина*, *-ње*), као и статус његове фонетске варијанте *-јавина*. За разлику од слабо заступљеног суфикса *-авина*, Драгана Цвијовић у прилогу „Творбено-семантичка анализа збирних именица на *-сйво* у српском језику“ проучава деривате настале веома учесталим суфиксом. Циљ рада је издвајање и описивање лексичко-семантичких група именица које означавају скуп, колектив или мноштво људи, а завршавају се на *-сйво*. Анализа додатно региструје творбену синонимију између појединих деривата и уједначено приказивање збирних именица у описним речницима српског језика.

3.4. Динамичност структуре српског језика на примеру лексичких иновација тумачи Слободан Новокмет у раду „Лексема *селфи* као извор нових неолошких и творбених тенденција у српском језику“. Тежиште истраживања је на семантичкој и творбеној анализи деривата насталих од ове лексеме (*селфијаш*, *селфизам*, *селфи-рајли* (*се*), *селфиценитичан* и др.), као и на културолошком и друштвеном аспекту њихове употребе. Аутор закључује да феномен селфија у српском језику открива његову способност усвајања и прилагођавања речи у складу са савременим глобалним и дигиталним трендовима. У тексту „Именице на *-ијага* у језику медија“ Весна Ђорђевић испитује фреквентност и творбено-семантичке карактеристике оваквих деривата. Према значењу мотивне речи именице на *-ијага* разврстава на неколико семантичких скупина. Мотивна реч може бити именска, придевска или глаголска, а често се односи на јела, васпитно-образовну установу, средство и сл. Иако су, према анализи, именице на *-ијага* ретко заступљене, *нушићујага*, *ћићаријага* и *кобасицијујага* показују високу фреквентност, што се објашњава традиционалним карактером манифестација о којима медији често извештавају. Лексеме погрдног значења којима се именују и квалификују жене јесу у средишту прилога „Пејоративи са суфиксом *-уша* у савременом српском језику (творбено-семантички и лингвокултуролошки осврт)“ Јоване Јовановић. Полазећи од увида претходних лингвиста, ауторка преиспитује традиционално схватање о моционој као примарној функцији овог суфикса, показујући на основу обимније грађе (ексцерпирани из дескриптивних речника, речника жаргона, електронских корпуса и др.) да у савременом српском језику доминира његова експресивно-квалификативна улога. О кулинарској лексици из дериватолошког угла говори Данијела Радоњић у чланку „Творба именица у семантичком пољу назива за јела у српском језику“. Централни део рада обухвата анализу лексике домаћег порекла у оквиру семантичког поља назива за јела: јела од меса, јела од поврћа, јаја или брашна, јела од теста, течна јела и месне прерађевине. Истраживање оставља отвореним питање да ли би анализа заснована на ширем и савременијем корпусу, обогаћеном новијом кулинарском лексиком, указала на другачији степен продуктивности творбених модела.

3.5. Шира слика наше традиционалне дериватологије, односно њених почетака, представљена је у тексту „Стојан Новаковић као дериватолог“ Анете Спасојевић. Предмет рада чине појмовно-термиолошки апарат и методолошки поступци којима се филолог користи у поглављу „Наука о основама“ у својој *Српској граматички*. Указујући на особености Новаковићевог описа и систематизације творбених процеса у српском језику, у којима се примећују извесне недоследности, ауторка закључује да „Наука о основама“ концепцијски одговара дериватолошком делу и означава искорак од Даничићеве дериватологије ка савременој српској дериватологији. У прилогу „Нове речи са суфиксом *-аш* у савременом српском језику“ Весна Николић проучава актуелне речи које реферишу на човека. На корпусу од 375 нових лексема, сачињеном од неологизама, индивидуализама и оканализама, ауторка упућује на сложеност њихове идентификације и ексерпције. Показује се да су новонастале лексеме углавном негативно конотиране и најчешће везане за друштвено-политичку и технолошку сферу. Експанзију форми са суфиксом *-аш* ауторка повезује са процесима хибридизације, експресивизације, пејоративизације и банализације лексичког фонда. Истраживање Ане Петровић Дакић, насловљено „Мовирани фемининуми у јавном дискурсу у Србији и корпусна истраживања творбе речи“, конципирано је као дискусија с претходним радовима сличног усмерења, уз њихово критичко преиспитивање на новијим корпусним подацима.

Ауторка анализира мовиране фемининуме у корпусу Serbian Web Corpus PDRS 1.0, усредсређујући се на творенице са суфиксима *-(к)иња*, *-ка* и *-ица*, односно на њихов квалитативни и квантитативни статус у савременом јавном дискурсу. Посебан допринос рада огледа се у указивању на методолошке изазове приликом корпусних испитивања. Друго поглавље зборника заокружује чланак „Новије (суп)стандардне елативне творенице са префиксом *йре-* у српском језику“ Валентине Илић. Циљ рада је осветљавање основних тенденција у творби и семантици елатива (и ексцесива) с префиксом *йре-*, ексцерпираних на корпусу твитова, као репрезентативном узорку језика млађе популације. Анализирајући глаголске, придевске и именичке творенице, ауторка утврђује високу учесталост префикса *йре-* у разговорном језику и његову улогу у експресивизацији и стилској маркираности лексичког израза.

4. Трећа целина зборника броји пет радова. Први од њих тиче се утицаја Вукових идеја мимо српског говорног подручја. У прилогу „Књижнооезиковата реформа на Вук Караџић и отгласът ѝ в българската правописна практика през възраждането“ Диана Ивановна испитује Вуков утицај на кодификаторе новобугарског књижевног језика, као и на језик бугарских писаца из тог периода. Рад показује да се покушај фонолошке модернизације правописа мешао са очувањем елемената старобугарског писма, што је резултирало компромисним ортографским решењима, при чему је фонолошки принцип неретко био у узмицању над етимолошким. Коауторски чланак „Кулинарске послastiце на српском митрополитском двору прве половине 18. века (лингвокултуролошки кроки)“ Љиљане Суботић и Исидоре Бјелаковић разматра посластичарску лексику забележену у кухињским дневницима Београдско-карловачке митрополије, у периоду од 1720. до 1735. године. Настојећи да на основу језичке грађе реконструишу сегмент културе обедовања, ауторке митрополитски двор одређују за средиште гастрономских иновација, док послastiце оцењују као елемент престижа српске друштвене елите. Текст „Суфиксалне изведенице у поезији за децу и младе предзмајевског периода“ Владимира Вукомановића Растегорца заснован је на анализи именичких деривата у поезији Змајевих претходника. Окосницу рада чине најчешће творбено-семантичке категорије у класификацији именица, које аутор коментарише у подељенима насловљеним: „Очекивано богатство“ (*nomina expressiva*), „Неочекивано присуство“ (*nomina abstracta*), „Умерено присуство“ (*nomina actionis*, *nomina agentis* и *nomina actoris*) и „На рубу корпуса“ (*nomina attributiva* и *nomina feminativa*; *nomina loci* и *nomina collectiva*). Именице које су у домаћим дескриптивним речницима оквалификоване као *засић*, интерпретира Ивана Маринковић Мандић у раду „О неким творбеним особеностима застареле лексике у описним речницима српског језика“. Грађа је систематски организована према творбеном форманту који узрокује застарела реч, чиме је омогућен увид у морфолошке и дериватолошке особине посматраних лексема. Анализа открива да конкуренција међу сродним формантима, принцип језичке економије, пуристички однос према славенизмима и др. утичу на повлачење именица из активног у пасиван лексички фонд. Треће поглавље зборника завршава се текстом „Инвентар творбено-семантичких категорија у Вуковом делу о творби именица у српском језику (1828)“ Маријане Ђукић. Предмет истраживања чине изведене именице у Вуковом делу *Главна сврцивања сушћистейшелни и йрилайшелни имена у српском језику*. Испитујући његов формалистички приступ у презентацији грађе, ауторка закључује како Вуков корпус представља репрезентативан материјал за први синтетички опис творбеног система српског језика, што га чини значајним ресурсом и за савремена дериватолошка испитивања.

5. Последње, четврто поглавље књиге састоји се од пет радова. У чланку „Lexical borrowings from Serbian into Czech“ Онджеј Блаха, на основу етимолошких и описних речника чешког језика, издваја 36 преузетих лексема у последња два века. Истраживање је смештено у шири оквир српско-чешких културних и језичких контаката, пружајући историјски контекст рецепције позајмљеница. Поред тога, аутор користи електронски корпус чешког језика за процену њихове учесталости и стилске вредности. Иако ниско фреквентне, српске позајмљенице, функционално и стилски издиференциране, показују стабилно место у чешком лексичком систему. Појаву два супротна значења у оквиру једне полисемантичне лексеме тумачи Милорад Дешић у прилогу „Енантисемија у српском језику“. Посебна пажња се усмерава на начин лексикографске обраде енантисемичних лексема у описним речницима српског језика, пре свега у погледу њиховог дефинисања и распореда значења. Да би представио ширу слику, аутор укључује и ставове логичара и семиотичара о разликовању супротности и противречности, а потом енантисемију сагледава у одабраним жаргонским и дијалекатским речницима. Значење и употреба једне именичке заменице расветљени су у тексту Душке Кликовац „О семантици повратне заменице *себе*“. На основу увида у различите граматике и домаће дескриптивне речнике ауторка констатује да се у њима заменица *себе* везује за субјекат, али се то везивање разумева двојако – као замена или као упућивање. Када је реч о упућивању, заменица ређе упућује на целину особе означене субјектом, а већином на неки њен део или аспект. У раду се истиче значај контекста за семантичку интерпретацију испитиване заменице и предлаже њена речничка дефиниција. О морфолошким дублетима именица које се јављају искључиво у множини говори Бојана Томић у чланку „Дублетни облици плуралија тантум у српском језику (дублетност у роду)“. Циљ истраживања је утврђивање статуса двородних и трородних варијаната именица у матерњем језику, које се налазе на периферији лексичког система. Анализа ових облика у описним речницима и примерима из електронског корпуса указује на могућу неравноправност при њиховој употреби, као и на разлике у територијалној распрострањености и стилској маркираности. Зборник се завршава радом „Типови семантичке мотивације у лексици сленга – случај назива за људе у савременом српском сленгу“ Вање Миљковића. Аутор уочава да се мотивација за номинацију особе у сленгу остварује на два плана: појмовном, кроз метафору, метонимију и метафтонимију, и формалном, употребом творбених средстава или без њиховог ангажовања. Укрштањем ова два нивоа идентификовано је шест мотивационих типова: лексичка метонимија, лексичка метафора, лексичка метафтонимија, творбена метонимија, творбена метафтонимија и уписивање.

6. Дијапазон истраживачких тема у зборнику, време његовог објављивања, као и начин на који је јавности презентован, показују да су уредници, а онда и аутори прилога, брижљиво приступили овом научном подухвату у целини – од идејне замисли, преко израде зборника, па све до његове промоције. Публиковани радови уско су везани за поља научног делања професора Боже Ћорића, који је у области дериватологије, како из синхронијске тако и из дијахронијске перспективе, уз морфолошка и лексичко-семантичка испитивања, утабао пут потоњим србистичким нараштајима. Теоријско-методолошки оквир прилога у књизи особито сведочи о томе да се ово научно наслеђе не задржава на нивоу традиције, већ се континуирано активира, преиспитује и надграђује у оквиру савремених лингвистичких истраживања. У Коларчевој задужбини, дан уочи осамдесетог рођендана професора Ћорића, 10. новембра 2025. године, у атмосфери нарочито пријатној,

свечаној а свесрдној, приређена је промоција зборника *Творба, њромена и норма у језичком сисџему*, као јасан знак поштовања и наклоности према уваженом лингвисти.

Мср Мила Анђеловић
Институт за српски језик САНУ
Одсек за лингвистичка истраживања савременог српског језика
и израду Речника САНУ
mila.andjelovic@isj.sanu.ac.rs

UDC 811.163.41(082)(049.32)
811.16'362(082)(049.32)
<https://orcid.org/0009-0003-8276-6332>
Примљен: 16. марта 2026. године
Прихваћен: 24. јуна 2026. године

ИЗУЗЕТАН СТРУЧНИ ВОДИЧ КРОЗ ВИШЕЈЕЗИЧНОСТ АП ВОЈВОДИНЕ

(*Мањински језици у Војводини. Језичка образовна ѡполиџика, идеологија и ѡпракса*.
Уредница Марија Мандић. Академска књига, Нови Сад, 2024, стр. 446)

Највећи део свог професионалног живота Марија Мандић, данас виша научна сарадница Института за филозофију и друштвену теорију Универзитета у Београду, провела је бавећи се социолингвистичким темама и вишејезичношћу. У оквиру тога посебно се скрупулозно бавила одређеним мањинским заједницама и њиховим језицима који су у последње време нешто мање у фокусу истраживача (нпр. језичком и културолошком ситуацијом Срба у Мађарској, језиком квен у Лапонији, итд.). У том контексту, тематски зборник о којем ће у овом приказу бити реч представља, могло би се рећи, досадашњу круну организационих способности колегинице Мандић. Наглашавамо управо организационе способности, јер је требало окупити оволико врских истраживачица и истраживача на једном месту, размислити, заједно с ауторкама и ауторима, о конкретним тематским целинама и проблемима које би свако од њих у оквиру своје уже научне области најадекватније могао да обради, држати се строгих рокова, давати колегиницама и колегама подстрека када можда клону духом, итд. Све су то квалитети који, признаћемо, превазилазе очекивани делокруг рада једне научнице.

Но, и поред огромног уложеног логистичког труда, уредница овог зборника није занемарила ни свој примарни делокруг рада – науку. Напротив. С изузетним осећајем за меру и ритам, поделила је овај обимни зборник – који се састоји од укупно тринаест текстова – на пет поглавља. Прво, уводно поглавље, чија је ауторка управо Марија Мандић, уводи читаоце у материју. Иако је основна тема зборника суштински образовно-дидактичка и, како се у данашњој публицистици често каже, „горућа“, уредница зборника скале језичке политике и језичког планирања у једној тако сложеној мултиетничкој и мултилингвалној средини каква АП Војводина несумњиво јесте, посматра из шире перспективе. Да би постигла ту ширу